

کارل چرنی

پانیست کوچک

شماره ۸۲۳

کتاب دوم

پژوهش و نگارش:

مصطفی نادری

سرشناسه : چرنی، کارل ۱۷۹۱-۱۸۵۷ Carl Czerny

عنوان و نام پدیدآور : پیانیست کوچک شماره ۸۲۳ The Little Pianist Op. 823

پژوهش و نگارش مصطفی نادری.

مشخصات نشر : قزوین: سایه گستر: مهرگان دانش، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری : ج.: پارتیسیون ۳۳×۲۴ س.م.

یادداشت : ج. ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۵) (فیپا).

شابک : ج. ۱ : 978-600-374-278-9 ؛ ج. ۲ : 978-600-374-346-5

شناسه افزوده : نادری، مصطفی

رده بندی کنگره : ۱۳۹۴ ۹۴پ/ج MT۲۲۵

رده بندی دیویی : ۷۸۶/۲۰۷

شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۷۴۸۲۷

آدرس: قزوین، چهارراه نادری، جنب داروخانه قانون، پلاک ۳۱۰، ط ۲۰۵ ☎ ۰۲۸-۳۳۲۲۹۵۸۸-۳۳۲۳۵۳۰۵

کارل چرنی

پیانیست کوچک شماره ۸۲۳ (کتاب دوم)

- پژوهش و نگارش: مصطفی نادری
- ناشر: سایه گستر
- نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۵/۰۰۰ تومان
- لیتوگرافی و چاپ: عمران
- شابک: ۵-۳۴۶-۳۷۴-۶۰۰-۹۷۸
- مرکز پخش: قزوین، شهر صنعتی البرز، بلوار سهروردی، خیابان دانشگاه، آموزشگاه موسیقی اورنگ
- شماره تماس: ۰۹۱۲۷۸۴۷۳۷۰

فهرست مندرجات

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
تمرین‌هایی در تنالیت «سل ماژور»	۱۲
تمرین‌هایی در تنالیت «فا ماژور»	۱۵
تمرین‌های بیشتری در تنالیت «سل ماژور»	۱۸
تمرین‌هایی با استفاده از نت‌های زینت	۲۲
تمرین‌هایی در تنالیت «ر ماژور»	۲۴
تمرین‌های بیشتری در تنالیت «فا ماژور»	۳۱
یک تمرین در تنالیت «سی بمل ماژور»	۳۶
یک تمرین در تنالیت «می بمل ماژور»	۳۸
تمرینی برای اجرای «تریل»	۴۰
دو تمرین در تنالیت «لا ماژور»	۴۷
یک تمرین در تنالیت «می ماژور»	۵۱
تمرینی برای اجرای «دابل‌نت‌های» سوم و ششم	۵۳
تمرینی به فرم «ماژورکا»	۵۵
دو تمرین در تنالیت «لا بمل ماژور»	۵۷
تمرینی به فرم «روندوی کوچک»	۶۱
یک تمرین برای عبور دست‌ها از روی یکدیگر	۶۶

مقدمه

«من نمی‌دانم هنر چیست، چه برسد به این که بدانم آیا آن را می‌توان آموخت یا نه».

سقراط^۱

تفکر کلیشه‌ای^۲ در یادگیری پیانو شامل دو دیدگاه است. دیدگاه نخست، مدرس یا معلم را عنصر کلیدی یادگیری می‌داند؛ و دیدگاه دوم شاگرد یا هنرجو را عامل اصلی برمی‌شمرد. پیروان دسته اول عبارت‌اند از کسانی که گمان می‌کنند تمام فعالیت‌های یاددهی/یادگیری پیانو وابسته به مدرس است و وی هم‌چون معجزه‌گری با اوراد و ادعیه خاص خویش، شاگردان را به نوازندگانی ماهر- آن‌هم در کم‌ترین زمان ممکن- تبدیل خواهد کرد. طرف‌داران دسته دوم کسانی‌اند که تصور می‌کنند تمام مسئولیت یادگیری/یاددهی بر دوش شاگرد است. این عده عقیده دارند که نقش معلم تنها به یک راه‌بلد در فرایند یادگیری تقلیل می‌یابد و آن کسی که تعیین می‌کند چه‌چیز، چگونه و در چه‌مدت باید یاد گرفته شود خود هنرجو است علی‌رغم صبغه تاریخی و قبول عام این دو دیدگاه، به‌نظر می‌رسد حقیقت در جایی میان این دو طیف باشد.

این مقدمه با هدف روشن‌کردن این موضوعات به رشته تحریر درآمده است. به همین منظور در این نوشتار باید به این پرسش‌های اساسی پاسخ گفت: یادگیری چیست؟ راه‌های انتقال یادگیری کدام‌اند؟ مخزن یادگیری کجاست؟ یک معلم خوب چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟ یب‌ث کرد خوب چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟ در ادامه به بررسی هریک از سوالات فوق می‌پردازیم و دست آخر با توضیح نظری درباره کتاب حاضر، این مقدمه را به‌پایان خواهیم برد.

۱. یادگیری چیست؟

یادگیری^۳ در ساده‌ترین تعریف عبارت است از تغییری نسبتاً پایدار در رفتار، که در نتیجه تمرین به‌وجود می‌آید. بنا بر تعریف فوق، تغییرات زودگذر و آنی در رفتار، و مواردی که منجر به فراگیری رفتار خاص به‌جز از طریق تمرین می‌شوند را نمی‌توان یادگیری دانست.

۱- نقیب‌زاده، میرعبدالحسین (۱۳۹۱). نگاهی به فلسفه آموزش و پرورش، انتشارات طهوری.

2- Stereotype

3- Learning

۲. راه‌های انتقال یادگیری کدام‌اند؟

برای انتقال یادگیری به دیگران از پنج روش عمده آموزش، تدریس، بارآوردن، پرورش و تربیت استفاده می‌کنند. اگرچه در ظاهر این مفاهیم مشابه به نظر می‌رسند و گه‌گاه آن‌ها را به جای هم به کار می‌برند، اما درست نیست که آن‌ها را یکی بدانیم. در ادامه به ارائه تعریف دقیقی از هر کدام خواهیم پرداخت.

۱- آموزش^۴: به مجموع فعالیت‌هایی که معلم انجام می‌دهد تا یادگیری را آسان‌تر کند آموزش می‌گویند. این فعالیت‌ها تنها شامل انتقال دانش نیست، بلکه برنامه‌ریزی محتوای درسی، زمان‌بندی کلاسی، چگونگی تدریس و سنجش یادگیری را هم شامل می‌شود.

۲- تدریس^۵: فرایند انتقال دانستنی‌ها به دیگران صرف‌نظر از این‌که این دانش‌ها مفید خواهند بود یا نه را تدریس می‌گویند. با این تعریف، تدریس قبل از هرچیز، کاری است که معلم انجام می‌دهد.

۳- بارآوردن^۶: یعنی فعالیت‌هایی که معلم برای به وجود آوردن عادت‌ها و مهارت‌های ویژه‌ای در شاگردان انجام می‌دهد. در این جا تاکید بر شکل‌دهی، ایجاد عادات و انجام کارها به شکلی است که معلم می‌خواهد.

۴- پرورش^۷: یعنی مجموع فعالیت‌هایی یکپارچه، سیستماتیک و مدون در جهت هدایت همه‌جانبه جسمانی و روانی افراد، و شکوفا کردن استعدادهای درونی آن‌ها.

۵- تربیت^۸: یعنی «گسترش نگرش، دانش، مهارت و...» رفتار مورد نیاز یک فرد برای انجام عملکرد مناسب در یک تکلیف یا شغل معین^۹.

با توجه به تعاریف فوق، فرایند یادگیری/یاددهی بیانو به چند اصل تحت شمول «تربیت» قرار می‌گیرد. این دلایل عبارت‌اند از:

- محدود بودن این دوره‌ها از نظر اهداف؛
- برگزاری این دوره‌ها به صورت خصوصی و غیررسمی؛
- محدودیت این نوع آموزش از نظر زمان‌بندی؛
- کنش متقابل میان یادگیرنده و یاددهنده؛
- ایجاد مهارت‌ها و توانایی‌های خاص و ویژه، بدون در نظر گرفتن خواسته‌های فردی و علایق شخصی یادگیرندگان.

4- Instruction
5- Teaching
6- Breed
7- Education
8- Training

۹- سیف، علی‌اکبر (۱۳۹۳). روان‌شناسی پرورشی نوین، انتشارات دوران.

۳. مخزن یادگیری کجاست؟

مخزن و بایگانی یادگیری حافظه است. حافظه یعنی دریافت اطلاعات، ذخیره آن‌ها و در صورت نیاز بازایی اطلاعات. انواع حافظه شامل موارد زیر است:

۱- **حافظه حسی**^{۱۰}: آن نوع از حافظه است که اطلاعات پیرامون دنیای ما را از طریق حواس می‌گیرد. اطلاعات ذخیره‌شده در این حافظه به سرعت از بین می‌روند و دوام آن‌ها تقریباً یک تا سه ثانیه است.

۲- **حافظه کوتاه‌مدت**^{۱۱}: آن بخش از اطلاعاتی که در حافظه حسی مورد توجه قرار می‌گیرند، به حافظه کوتاه‌مدت انتقال می‌یابند. با این حال مدت زمان دوام این حافظه نیز بسیار کوتاه بوده و حداکثر سی ثانیه است.

۳- **حافظه بلندمدت**^{۱۲}: اگر بخواهیم اطلاعات واردشده در حافظه کوتاه‌مدت را برای زمان زیادی - و حتی تا آخر عمر - نگهداریم به حافظه بلندمدت نیاز خواهیم داشت. اولین و ساده‌ترین راه برای شکل‌گیری حافظه بلندمدت نیز تمرین، تکرار و مرور ذهنی است.

از آن‌چه گفته شد چنین برمی‌آید که لازمه به وجود آمدن حافظه حسی و حافظه کوتاه‌مدت، توجه است. در صورتی که بخواهیم اطلاعات را به حافظه بلندمدت بسپاریم علاوه بر توجه به آن‌ها، نیاز به صرف وقت و انرژی برای تمرین و تکرار دوباره - چندباره - آن‌ها داریم. بنابراین می‌دانیم که نخستین اصل مهم در شکل‌گیری یادگیری و حافظه، توجه و تکرار است. گذشته از تقسیم‌بندی فوق، خود حافظه بلندمدت نیز به دو نوع تقسیم می‌شود:

۱- **حافظه آشکار**^{۱۳}: همه آن‌چه که در ارتباط با یادگیری و یادآوری انواع دانش‌ها، اطلاعات، مکالمات، مکاتبات، معانی، زمان و مکان است در این مقوله طبقه‌بندی می‌شود.

۲- **حافظه غیرآشکار**^{۱۴}: آن‌چه که ما به صورت عملکردهای گوناگون می‌آموزیم، در این حافظه جای می‌گیرد. به بیان دیگر، حافظه غیرآشکار همه فعالیت‌های بدنی، انواع مهارت‌ها و حرکات را شامل می‌شود.

با توجه به توضیحات فوق، به این نتیجه می‌رسیم که یادگیری پیانو در وهله اول، تنها به نشان دادن به موضوع یادگیری امکان‌پذیر است. پس از آن، این یادگیری با تمرین، مرور ذهنی و سازمان‌دهی اطلاعات اندوخته‌شده به حافظه بلندمدت سپرده می‌شود. در این‌جا یک طبقه‌بندی و جداسازی میان مطالب آموخته‌شده صورت می‌گیرد؛ آن‌چه مربوط به تعاریف، اصطلاحات، تاریخچه، معانی و نحوه تفسیر اطلاعات پیرامون نوازندگی است - به عبارتی مسائل تئوریک - به حافظه آشکار سپرده می‌شود. و آن‌چه مربوط به یادگیری مهارت‌های نوازندگی است - شامل نحوه نشستن،

10- Sensory Memory
11- Primary Memory
12- Secondary Memory
13- Explicit Memory
14- Implicit Memory

قرارگرفتن در مقابل ساز، وضعیت دست‌ها و بدن، تکنیک‌های نوازندگی، مهارت‌های سریع‌نواختن، کنترل صدا- در حافظه بلندمدت غیرآشکار ذخیره می‌شود.

توجه به دو نکته ضروری است. اول این‌که هنرجویان در میزان توجه و علاقه نشان‌دادن به موضوع یادگیری و همین‌طور، در قوی یا ضعیف‌بودن حافظه‌شان با هم تفاوت دارند و این تفاوت‌ها بخش بزرگی از اختلاف در کیفیت یادگیری را توجیه می‌کنند. دوم این‌که یک فرد ممکن است از هر دو نوع حافظه آشکار و غیرآشکار به یک نسبت بهره برده باشد و یا در یک زمینه قوی‌تر از دیگری باشد. در واقع آن‌چه که باعث می‌شود تا یک شخص در زمینه مسائل تئوری بهتر از موارد عملی (نوازندگی) باشد و یا برعکس، از همین‌جا نشأت می‌گیرد.

۴. یک معلم خوب چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟

اگرچه بررسی تمام ویژگی‌ها و خصوصیات یک معلم خوب در جستار حاضر ممکن نیست، ولی می‌توان مهم‌ترین آن‌ها را در چهار دسته به ترتیب زیر عنوان کرد.

۱- دانش محتوا^{۱۵}

اولین و اساسی‌ترین خصوصیت یک معلم خوب پیانو داشتن تخصص در موضوعی است که تدریس می‌کند. (وی در وهله اول باید نوازنده خوبی باشد). این ویژگی با تحصیلات، مقام ارتباط تنگاتنگی دارد. کسب تخصص در یک رشته خاص منجر به شکل‌گیری دانش محتوا خواهد شد. دانش محتوا شامل این موارد است:

- داشتن تخصص، آگاهی و شناخت نسبت به موضوع تدریس؛

- دانش کافی در مورد اصطلاحات، تعاریف، روش‌ها و الزامات موضوع یادگیری؛

- روزآمدی و شناخت منابع مفید درسی؛

- اطلاع از آخرین دستاوردها، روش‌ها و تغییرات موضوعات درسی.

به‌طور خلاصه دانش محتوا یعنی علم به این‌که «چه چیز» باید تدریس شود.

۲- دانش آموزش‌گری^{۱۶}

اگر دانش محتوا بر «چه چیزی»^{۱۷} استوار است، دانش آموزش‌گری بر «چگونگی»^{۱۸} تاکید دارد. برای یک معلم خوب تنها شناخت موضوعات و مواد درسی کافی نیست، بلکه علم به این که موضوعات چگونه و چه‌طور باید تدریس شوند نیز حائز اهمیتی فوق‌العاده است. چه‌چیزی را درس دادن یک امر است و چگونه درس دادن امری دیگر. آن‌چه که یک نوازنده متخصص را معلم پیانو می‌کند، دانش آموزش‌گری است. همین ویژگی است که موجب می‌شود معلم به راه‌های گوناگون انتقال یادگیری و هرچه آسان‌تر کردن آن برای شاگردان بپردازد. اگر دانش محتوا صرفاً با تحصیلات و گذراندن دوره‌های نوازندگی به دست می‌آید، کسب دانش آموزش‌گری ارتباط تنگاتنگی با ویژگی‌های شخصیتی، نگرش‌ها و تجارب فردی دارد.

۳- دانش مربوط به یادگیرندگان^{۱۹}

زیر این دسته از ویژگی‌ها، باید میزان شناخت و آگاهی معلم از شرایط جسمانی، روانی، فردی و مجموع توانایی‌های شناختی شاگردان را جای داد. این دانش به آه‌برگار کمک می‌کند تا تفاوت‌های فردی یادگیرندگان را در امر تدریس در نظر بگیرد، و از ارائه یک شیوه خاص و ثابت برای همه خودداری کند. بسیاری از مدرسان خوب و موفق بر این باورند که هر شاگردی روش‌های خاص خودش را در یادگیری دارد و انتقال درس، زمانی به بهترین وجه صورت می‌گیرد که معلم از این تفاوت‌ها آگاهی داشته باشد.

۴- دانش مربوط به فرایند یادگیری^{۲۰}

دانش مربوط به فرایند یادگیری، یعنی علم به روش‌های گوناگون یادگیری و شیوه‌های مربوط به شیوه‌های انتقال یادگیری و روان‌شناسی آموزش. میزان بهره معلم از این مجموع دانش‌ها، به وی امکان می‌دهد تا بهترین و مناسب‌ترین روش را از میان انواع شیوه‌ها و نظریه‌های یادگیری انتخاب کند و در کلاس به کار ببندد.

چهار نوع مهارت فوق را می‌توان در یک جمله خلاصه کرد: معلم خوب باید بداند چه‌چیزی، چگونه، برای چه‌کسانی و چه‌طور یاد داده شود.

16- Pedagogical Knowledge
17- What
18- How
19- Knowledge about learners
20- Knowledge about learning

۵. یک شاگرد خوب چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟

همانند مورد معلمان، همه خصوصیات شاگردان را هم نمی‌توان در یک نوشتار کوتاه برشمرد. علاوه بر این، ذکر یک نکته لازم است؛ بعضی از ویژگی‌هایی که در این بخش می‌آیند ویژگی‌های خود شاگردان‌اند، و بعضی دیگر ویژگی‌هایی که محیط و پیرامون شاگردان را احاطه کرده‌اند، و اگرچه در موردشان حق انتخاب ندارند، ولی به‌شدت از آن‌ها تاثیر می‌پذیرند و مجموع این عوامل، ویژگی‌های یک شاگرد خوب را تعیین می‌کنند.

۱- خصوصیات سرشتی^{۲۱}

خصوصیات سرشتی آن نوع ویژگی‌هایی است که توسط ژن‌ها انتقال می‌یابد و فرد با آن‌ها زاده می‌شود. از جمله خصوصیات سرشتی هوش است. داشتن هوش موسیقایی اولین و پایه‌ای‌ترین شرط لازم برای یادگیری پیانو است. هوش موسیقایی را این‌گونه تعریف کرده‌اند: «توان آفرینش، انتقال و درک معانی حاصل از اصوات، همراه با سازوکارهای مختص زیر و بمی، ضرب‌آهنگ و طنین»^{۲۲}.

گذشته از هوش موسیقایی، شاگردان باید از چیزی که در روان‌شناسی به آن «گرسنگی شناختی»^{۲۳} می‌گویند برخوردار باشند. گرسنگی شناختی، اشاره به میل و کشش ذاتی- درونی فرد، نسبت به هم‌سازی انتظارات درونی با واقعیت‌های بیرونی دارد. این ویژگی موجب می‌شود که شخص برای انطباق انتظارات با واقعیات، دست به یادگیری بزند و همواره داشته‌ها را با خواسته‌ها هم‌سو کند^{۲۴}.

در نهایت، آخرین ویژگی سرشتی شرایط فیزیکی شاگردان است. آن‌ها باید از توانایی‌های جسمانی و هم‌چنین سن لازم برای یادگیری پیانو برخوردار باشند.

۲- ویژگی‌های محیطی^{۲۵}

انسان دوبار متولد می‌شود؛ بار اول از مادر خویش و بار دوم از محیط خویش. اهمیت محیط تا حدی است که بسیاری از جامعه‌شناسان و روان‌شناسان، انسان را محصول تعامل طبیعت- تربیت می‌دانند. ما، به یک معنا، همان چیزی

21- Natural Characteristic

۲۲- اتکینسون، ریتا ال (۱۳۸۵). زمینه روان‌شناسی هیلگارد، ترجمه محمدنقی براهنی، انتشارات رشد.

23- Cognitive Hunger

۲۴- اولسون، متیو اچ و هرگنهان (۱۳۹۲). مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری، ترجمه علی‌اکبر سیف، انتشارات دوران.

25- Nurture Characteristic

می‌شویم که محیط و شرایط اجتماعی ایجاب می‌کند. از میان عوامل محیطی - اجتماعی موثر در یادگیری شاگردان باید به این موارد اشاره کرد:

مقبولیت یادگیری موسیقی از نظر اجتماع: ارزش‌های افراد را جامعه تعیین می‌کند. اگر جامعه - چه به معنای کلی، و چه به معنای خرد آن - برای فراگیری موسیقی ارزش و احترام قائل شود و آن را فعالیتی سودمند بداند، اعضای جامعه نیز آمادگی بیشتری در صرف وقت و انرژی برای یادگیری موسیقی خواهند داشت.

یادگیری بازتاب شرایط طبقاتی و فرهنگی شاگرد است: طبقه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی هنرجویان نقش به‌سزایی در چگونگی یادگیری‌شان ایفا می‌کند. مجموع این ویژگی‌ها سبک زندگی خانواده‌ها را تعیین می‌کند و سبک زندگی، بیان‌گر نگرش و بینش خانواده نسبت به هنرها و از جمله موسیقی است. میزان اهمیت موسیقی، مطلوبیت آن و صرف انرژی و هزینه برای یادگیری آن، بازتاب این عوامل است.^{۲۶}

یادگیری اجتماعی: بیش‌تر یادگیری‌های ما محصول مشاهده است. انسان چیزی را یاد می‌گیرد که می‌بیند. اکثر الگوهای رفتاری ما از طریق مشاهده و تقلید رفتارهای دیگران در محیط اطراف‌مان شکل می‌گیرد. در زمینه یادگیری پیانو هم این موضوع صادق است. کس که در محیطی پرورش یافته که امکان آشنایی با موسیقی - پیانو - و دیدن و شنیدن آثار موسیقی برایش فراهم بود، بهتر و سریع‌تر یاد می‌گیرد. بنابراین آشنایی قبلی اعضای خانواده با موسیقی و تجربه یادگیری موسیقی - و حتی دیگر انواع هنرها - عامل موثری در کیفیت یادگیری شاگردان است.

انگیزه و پاداش: داشتن علاقه و انگیزه برای یادگیری بسیار مهم است. اگر به‌خاطر داشته باشید، قبلاً گفتیم که بدون علاقه، که منجر به توجه می‌شود، حافظه به‌وجود نخواهد آمد. چون حافظه نیز اساساً یادگیری شکل نمی‌گیرد. انگیزه می‌تواند هم ریشه‌های درونی داشته باشد و هم ریشه‌های بیرونی. در مورد پاداش هم باید گفت: «هر عملی از یک شخص، اگر که مورد پاداش قرار گیرد، احتمال تکرار آن عمل به‌وسیله همان شخص افزایش می‌یابد»^{۲۷}. در حقیقت آنچه باعث شروع و ادامه یادگیری پیانو می‌شود، و دلیل رسیدن به موفقیت‌های چشم‌گیر در شاگردان ایجاد انگیزه و دریافت پاداش است و این هر دو، زاده شرایط و عوامل محیط‌اند.

داشتن هدف و برنامه‌ریزی: با این‌که در ظاهر این تنها شاگرد است که آموزش پیانو می‌بیند، ولی هدف‌مندی و برنامه‌ریزی فرایند یادگیری، نیازمند آگاهی و همراهی خانواده‌ها است. تعیین و تعریف اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت، آگاهی از خواسته‌ها و شناخت مسیری که تا نوازنده‌شدن باید طی کرد، از شرایط یک شاگرد موفق است.

۲۶- گیدنز آنتونی (۱۳۹۰). جامعه‌شناسی، ترجمه حسن چاوشیان، انتشارات نی.

۲۷- ریتزر جورج (۱۳۸۷). نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات علمی.

۳- ویژگی‌های شخصیتی^{۲۸}

«شخصیت به جمع کل ویژگی‌های فیزیکی، روانی، هیجانی و اجتماعی فرد اطلاق می‌شود»^{۲۹}. سه عامل در شکل‌گیری شخصیت دخیل‌اند که عبارت‌اند از: وراثت، محیط و تاریخ (تجربه) زندگی شخصی. تنوع شخصیت موجب تفاوت‌های فردی می‌شود و این تفاوت‌ها به میزان زیادی توجه‌گر کمیت و کیفیت یادگیری در شاگردان است. بررسی ویژگی‌های شخصیتی کار دشواری است. با این‌همه چهار نیاز اساسی نهفته در شخصیت که ارضای آن‌ها انگیزه رفتارهای خاصی در شاگردان می‌شوند عبارت‌اند از: نیازهای عزت نفس؛ نیازهای شناختی؛ نیازهای ذوقی؛ نیازهای خودشکوفایی.

نیاز به عزت نفس موجب می‌شود تا شاگرد در پی جلب تایید دیگران، فردی باکفایت و قابل باشد. نیازهای شناختی و ذوقی منجر به تحریک شخص برای کسب دانش، علم، هنر، زیبایی، تناسب و نظم می‌شوند. و در نهایت نیازهای خودشکوفایی انگیزه پیشرفت، موفقیت و تحقق آرزوها و خواسته‌ها را در شاگردان ایجاد می‌کنند.

گذشته از موارد فوق، پنج صفت مهم تشکیل‌دهنده شخصیت که دارندگان‌شان را به انسان‌هایی موفق تبدیل می‌کنند عبارت‌اند از: «تجربه‌گرایی؛ جدیت؛ پایداری؛ خوشایندی؛ ثبات هیجانی»^{۳۰}.

تحقیقات نشان می‌دهند شاگردان موفق دارای حد متناسبی از این صفات هستند. در واقع ویژگی شخصیتی شاگردان خوب، خلاقیت، وظیفه‌شناسی، استقلال، نظم، دقت، خوشنظمی، اجتماعی‌بودن، صبوربودن، اعتمادکردن و احساس رضایت‌مندی از خود است که در پنج صفت فوق وجمع می‌شوند. روی دیگر این سکه که منفی و بازدارنده عملکرد خوب هنرجو است شامل این موارد می‌شود: بی‌مبالایی؛ زودرنجی؛ اضطراب؛ بی‌دقت و بی‌نظم‌بودن؛ صبورنبودن؛ بی‌اعتمادی و نارضایتی از خود.

۴- ویژگی‌های اختصاصی^{۳۱}

این دسته از ویژگی‌ها منحصرأ شامل موضوع یادگیری پیانو است. اگرچه تمام عواملی که در این مقدمه بیان شد- از تعریف یادگیری تا ویژگی‌های شاگرد خوب- برای یادگیری مهم‌اند، ولی جای هیچ شکی نیست که قلب تپنده یادگیری، یادگیرنده است. حقیقت این است که در کانون یادگیری، فراگیر یا یادگیرنده وجود دارد و هسته یادگیری نیز تمرین است. شاگرد تنها زمانی در فراگیری یک مهارت و تکنیک خاص، موفق خواهد شد که تمرین لازم را داشته

28- Personality Characteristic

۲۹- رایس، فیلیپ (۱۳۸۷). رشد انسان، ترجمه مهشید فروغان، انتشارات ارجمند.

۳۰- ساتراک، جان دبلیو (۱۳۸۵). زمینه روان‌شناسی، ترجمه مهرداد فیروزبخت، انتشارات رسا.

31- Private Characteristic

باشد. پیش‌تر گفتیم که یادگیری در تعریف عبارت است از تغییر رفتار بر اثر تمرین. بدون تمرین هیچ مهارتی آموخته نخواهد شد. همه ویژگی‌هایی که درباره یادگیری مطرح شد، بدون تمرین، هم‌چون بذری است در زمینی شوره‌زار که به‌بار نخواهد نشست. «تکرار زیاد در کسب مهارت و هنر و ... یادگیری را تضمین می‌کند»^{۳۲}. هدف از تمرین نوازندگی پیانو کسب مهارت‌های چهارگانه زیر است:

۱- صحت و درستی^{۳۳}: در درجه اول شاگرد باید بتواند هر آنچه که در نت‌نوشت خواسته شده است را دقیق و درست اجرا کند.

۲- روانی و سلاست^{۳۴}: نواختن سلیس و روان، دومین مهارتی است که با تمرین و تکرار به‌وجود می‌آید.

۳- مهارت‌های تکنیکی^{۳۵}: یادگیری تمام موارد تخصصی و ویژه نوازندگی پیانو- آنچه مربوط به ساز پیانو است و آنچه مربوط به نواختن آثار پیانویی است- از جمله داشتن کنترل بر روی ساز، هماهنگی انگشتان، سرعت اجرا و رعایت همه مسائل خواسته‌شده در یک اثر را مهارت‌های تکنیکی می‌گویند.

۴- اجرا و تفسیر^{۳۶}: آخرین مهارت قابل اکتساب از طریق تمرین، اجرا و تفسیر اثر موسیقایی است. این ویژگی بیان‌گر درک و مهارت نوازنده، و تفسیر وی از اثری است که اجرا می‌کند. برای آن‌که این بخش نهایی به‌وجود آید سه شرط لازم است: «۱- مهارت و توانایی فرد اجرا کننده، ۲- دانش موسیقایی اجرا کننده، یعنی آگاهی او از شرایط آفرینش اثر و نسبت آن با دیگر آثار آهنگ‌ساز و با سرمشق دوران؛ ۳- احساس، فهم شهودی و همدلی اجرا کننده با آهنگ‌ساز»^{۳۷}.

۶. درباره کتاب حاضر

اصل کتاب حاضر در نسخه‌های لاتین آن حاوی دو جلد در یک مجلد است^{۳۸}. بنا به دلایلی (از جمله دلایل روان‌شناختی، انگیزشی و آموزشی) بر آن شدم تا هر جلد آن را جداگانه به‌چاپ رسانم. تفاوت دیگر این کتاب با نسخه‌های لاتین، در این است که نت‌ها از فشردگی درآمده‌اند. هم خط حامل و هم نت‌ها از هم بازتر شده‌اند و به همین دلیل خواندن نت‌ها راحت‌تر و چشم‌نوازتر شده است. شیوه نت‌نگاری نیز بر اساس استانداردهای امروزی تغییر

۳۲- پارسا، محمد (۱۳۸۶). روان‌شناسی یادگیری. انتشارات سخن.

33- Accuracy
34- Fluency
35- Technical Facilities
36- Interpretation

۳۷- احمدی، بابک (۱۳۸۹). موسیقی‌شناسی (فرهنگ تحلیلی مفاهیم)، انتشارات مرکز.

۳۸- برای اطلاع کامل از زندگی کارل چرنی، ویژگی‌های کتاب پیانیست کوچک و روش‌های استفاده از آن نگاه کنید به مقدمه کتاب پیانیست کوچک، کتاب اول، به قلم نگارنده.

کرد. دیگر این که، فصل های کتاب را از هم مجزا کردم تا بر اهداف هر فصل تاکید مؤکد شود. هم چنین در متن کتاب برای تعدادی از درس ها (در پایین همان صفحه) توضیحاتی نوشته ام که حاصل تجربه نوازندگی و تدریس بنده است. شاید در نگاه اول به نظر برسد این یادداشت ها توضیح واضحات است، ولی تاریخ نشان داده است که یکی از بارزترین خصوصیات نوازندگان خوب و موفق، رعایت همین موارد به اصطلاح ساده، واضح و دیر آشنا است. سوای این امر، با رعایت توضیحات و نکات گفته شده، هم فرایند یادگیری هنرجویان تسهیل می شود و هم درک بهتر و درست تری از اهداف درس ها شکل می گیرد. مدرسان و هنرجویان می توانند از این توضیحات به عنوان پیشنهادهایی برای رسیدن به نتیجه بهتر و سریع تر استفاده کنند. اما گذشته از موارد فوق، مهم ترین ویژگی و تفاوت این چاپ، تطبیقی بودن آن است. تمام نسخه های این کتاب که قبلا در کشورهای اروپایی، آمریکا و کانادا چاپ شده بودند گردآوری شد. حتی فایل هایی که به شکل پی دی اف در فضای مجازی قابل دسترسی بود از نظرم دور نماند. در نتیجه ضمن آماده سازی کتاب، کل چاپ های موجود، درس به درس و خط به خط مطالعه می شد و در مواردی که نسخه ها با یکدیگر اختلاف داشتند، تمام اشتباهات و اختلاف های چاپی و نت نگاری مورد بررسی قرار می گرفت و بر اساس روش تطبیقی، بهترین تصمیم گرفته می شد. شاید بی راه نباشد اگر بگویم این چاپ نسبت به نسخه های خارج از کشور، از کیفیت و درستی بالاتری برخوردار است.

نکته آخر این که، تمام درس های کتاب پیانیست کوچک توسط آلن هاگلبری^{۳۹} اجرا شده است. وی دارای مدرک دکتری نوازندگی پیانو و پداگوژی، و دانشیار دانشگاه آیووا^{۴۰} آمریکا است. جالب این که، یک نسخه از کتاب را برایشان ارسال کردم و پس از مطالعه آن قبول کردند که اجرای استریویی شان را از کتاب، با کیفیت عالی، در اختیار بنده بگذارند تا ضمیمه کتاب شود. اما متأسفانه به دلایلی نامعلوم ارتباط ایشان با بنده مدتی است قطع شده و اجازه نامه کتبی انتشار لوح فشرده پیانیست کوچک، تا این لحظه به دستم نرسیده است. با این حال، علاقه مندان می توانند با مراجعه به سایت های اینترنتی به صورت برخط اجرای تصویری ایشان را ببینند. در ضمن فایل صوتی تمام درس های کتاب در وبسایت شخصی نگارنده به آدرس زیر گذاشته شده است و به صورت رایگان قابل استفاده است. پیشنهاد می کنم برای رسیدن به درک بهتری از نحوه اجرای درس های کتاب، از آن ها در این آدرس استفاده کنید.

www.mostafanaderi.com

39- Alan Huckleberry

40- IOWA

در اوایل سال ۱۳۹۳ و در پی یافتن راه‌حلی مناسب برای رفع برخی از مشکلات خاص یادگیری در شاگردانم با این کتاب آشنا شدم. پس از چند ماه مطالعه و تجزیه و تحلیل ساختار (روند) کتاب، تصمیم به ارائه و استفاده از آن در کلاس، به‌عنوان کتاب اتودی جدید گرفتم. برای ارزیابی این‌که آیا کار نتیجه‌بخش خواهد بود یا خیر، به زمان نیاز داشتم. پس از گذشت تقریباً ۱۱ ماه از شروع کار دریافتم که خوشبختانه نتیجه مثبت است. اما برای چاپ آن نیاز به انگیزه‌ای بیش از این‌ها بود. به همین دلیل موضوع را با اساتید بنام و برجسته پیانو در میان گذاشتم. در همین راستا، قدم اول مشورت با امیر صراف، پیانیست، پژوهش‌گر و استاد دانشگاه، بود. ایشان پیش از این هم سهم زیادی در تعیین نوع نگرش من نسبت به مسائل تئوری و تثبیت جایگاه بنده به‌عنوان مدرس پیانو داشته‌اند. قدردان و مدیون راهنمایی‌ها و روشنگری‌های‌شان در مورد نوع استفاده از کتاب، چاپ آن و آینده این کار هستم.

گام بعدی کمک‌گرفتن از خواننده پیشکسوت پیانو، *رافائل میناسکانیان*^{۴۱} بود. ایشان با سعه صدر و گشاده‌رویی همیشگی خود کتاب را مطالعه کردند و علاوه بر این، زحمت بازخوانی چندباره مقدمه و رفع اشکالات آن را هم کشیدند. اگر نگاه تیزبین و موشکافانه ایشان نبود، این کار هرگز به این شکل تنقیح نمی‌شد. از ایشان به خاطر راهنمایی‌های ارزنده‌شان سپاسگزارم.

اما در چاپ این کتاب، بیش‌ترین سهم را استاد عزیزم *گایک بابایان*^{۴۲} برعهده داشتند. ایشان با نظرات کارشناسانه و هوشمندانه‌شان در مورد کتاب، هم راهنمایی‌های ارزنده‌ای بر من بنده داشتند و هم آخرین سنگ این بنای نیمه‌کاره را گذاشتند، تا آن‌جا که قبول زحمت کرده و نگاهی موشکافانه-مان‌دور که درخور یک پداگوگ است، نه آن‌چنان که شایسته من- به کتاب انداختند. صمیمانه و هم‌چون گذشته قدردان زحمات‌های ایشان هستم.

در پایان باید اذعان کنم که کتاب حاضر این‌چنین به زیور طبع آراسته نمی‌شود اگر صبر و صبور و همراهی جمعی از شاگردانم در بازنویسی، صفحه‌آرایی و آماده‌سازی آن، توشه راه نبود. بهترین‌ها را به ایشان آرزو دارم.

مصطفی نادری

تابستان ۹۵

41- Raphael Minaskanian

42- Gagik Babayan